

WWF България
ул. Княз Борис I, No 147
София 1000

Тел. (02) 950 50 40
office@wwf.bg
http://wwf.bg

До:

Министерство на околната среда и водите
1000, гр. София, бул. „Княгиня Мария Луиза“ 22
Ел. поща: edno_gishe@moev.government.bg

Министерство на околната среда и водите

Вх. №

48-00-95
31.01.2022г.

Изх. № 3238/31.1.2022г.

Относно: Становище относно специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона за 15 защитени зони от екологичната мрежа „Натура 2000“

Уважаеми госпожи и господа,

Във връзка с обявените обществени обсъждания на специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона за 15 защитени зони от екологичната мрежа „Натура 2000“¹, прилагаме нашето становище.

За допълнителна информация, моля да се обръщате към Стоян Михов, Главен експерт "Опазване на води и видове", smihov@wwf.bg, +359 887 796 187 и Катерина Раковска, Старши експерт "Политики биоразнообразие", krakovska@wwf.bg +359 886 178 373.

С уважение:

Веселина Кавръкова,
Изпълнителен директор на WWF България

¹ <https://www.moev.government.bg/bg/obstestveni-obsuidaniya-na-razraboteni-specifichni-i-podrobni-prirodazastitni-celi-na-nivo-zastitena-zona-za-15-zastiteni-zoni-ot-ekologichnata-mreja-natura-2000/>

Становище във връзка с процедура за обществени обсъждания на специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона за 15 защитени зони от екологичната мрежа „Натура 2000“¹

31 януари 2022 г.

I. Предложения към специфичните цели на зоните с Дунавска акватория

Подкрепяме подхода на авторите на раздела с видовете риби да формулират няколко хоризонтални специфични цели, които са валидни за всички разглеждани защитени зони, в които има представен Дунавски речен участък, и в които са определени за опазване видове дунавски риби.

Подкрепяме предложената обща структура и смисъл на целите, като по-долу, в т. 1 и т.2 правим предложение за допълване и доуточняване на някои от тях, със съответната обосновка.

Предлагаме специфичната цел по точка едно да е валидна и за два вида водни дънни безгръбначни (1032 *Unio crassus* и 4064 *Theodoxus transversalis*), и да бъде включена в специфичните цели за тези два вида в зоните, в които са обект на опазване.

- 1. Предложение за хоризонтална приоритетна специфична цел на опазване на местообитанията на видове във всички разглеждани защитени зони, включващи Дунавски речен участък:**

Поддържане на 95 % от площта на дъното на река Дунав, измерена при високо водно ниво, в целия речен участък, попадащ в защитената зона, включително ръкави и разклонения, да е с естествено структуриран субстрат, като под естествено структуриран субстрат се разбира естествен дънен субстрат, чието присъствие, разпределение, структура и баланс са породени единствено от естествените хидро-морфологични процеси. Поддържане естествен баланс на седиментите в 100% от площта на дъното на река Дунав, измерена при високо водно ниво в целия речен участък, попадащ в защитената зона.

Обосновка:

- а) Приоритетната специфична цел обобщава специфични цели за 12 вида дънни и свързани с дънния субстрат видове риби, и два вида дънни безгръбначни, чиито местообитания и жизнен цикъл са напълно свързани с дънния субстрат в река Дунав: безгръбначни: 1032 *Unio crassus*; 4064 *Theodoxus transversalis*; риби: 1130 *Aspius aspius*; 1145 *Misgurnus fossilis*; 1157 *Gymnocephalus schraetzer*; 1159 *Zingel zingel*; 1160 *Zingel streber*; 2484 *Eudontomyzon*

¹ <https://www.moew.government.bg/bg/obstestveni-obsujdaniya-na-razraboteni-specifichni-i-podrobni-prirodozastitni-celi-na-nivo-zastitena-zona-za-15-zastiteni-zoni-ot-ekologichnata-mreja-natura-2000/>

mariae; 2522 *Pelecus cultratus*; 2555 *Gymnocephalus baloni*; 5329 *Romanogobio vladykovi*; 1146 *Sabanejewia aurata*; 1149 *Cobitis taenia*; 5339 *Rhodeus amarus*.

- b) Чл.4.4. на Директива 92/43/ЕЕС, постановяващ обявяването на зоните и определянето на природозащитните приоритети в тях, изисква определянето на приоритетите да става „според важността на тези територии за опазване или възстановяване в благоприятно консервационно състояние на тип естествено местообитание от приложение I или на вид от приложение II и за кохерентността на мрежата „Натура 2000“.....“.

Критерият за важността на тези територии за видовете от точка а) е изпълнен доколкото дънният субстрат в Дунава е характерен само за тези 13 зони от всички 233 зони за местообитанията в страната, като за осем от видовете риби, дънният субстрат на река Дунав и най-долното течение на притоците му е единственият хабитат, в който тези видове се срещат в България: 1157 *Gymnocephalus schraetzer*; 1159 *Zingel zingel*; 1160 *Zingel streber*; 2484 *Eudontomyzon mariae*; 2522 *Pelecus cultratus*; 2555 *Gymnocephalus baloni*; 1146 *Sabanejewia aurata* (*Sabanejewia bulgarica*); 5329 *Romanogobio vladykovi*, което изисква приоритетното му опазване;

- c) Чл.4.4. на Директива 92/43/ЕЕС също така изисква приоритетите да се определят „... в светлината на застрашеността на тези територии от увреждане или унищожаване.“.

Критерият за важността на тези територии за видовете от точка а) е изпълнен доколкото:

- Във всички зони, където са разглеждани гореспоменатите видове риби (от точка а), като един от основните застрашаващи фактори авторите на специфичните цели са посочили „Разрушаване на местообитанията и прекъсване на биокоридорите: добив на инертни материали, корекции на реки, строеж на ВЕЦ-ве“, с което сме напълно съгласни;
- Река Дунав е единствената река в страната, за която законът за водите не забранява добив на наносни отложения (чл.118ж, ал.2); Съществуват забрани за тази дейност в част от заповедите на защитените зони по Дунав, но те се отнасят само за добив в границите на природните местообитания, но не и в местообитанията на видове, което оставя местообитанията на горесцитираните 13 вида риби и два вида безгръбначни извън всякаква защита;
- Върху страната се оказва дългогодишен натиск за подобряване на навигационните условия по река Дунав, както чрез изграждане на „сива“ инфраструктура – насочващи диги, изкуствени острови, дънни прагове, така и удълбаване на дъното, чрез драгиране по фарватера. Последното, въпреки че е по-щадящ подход, се случва и без необходимите разрешителни и съгласувателни документи в разглежданите защитени зони, за което има и наложена глоба², но на стойност 100 лв., което няма никакъв

² ЗЗ “Персина” BG0000396 – сигнал за драгиране в река Дунав и депониране на драгирания материал на входа на ръкава между остров Персин и гр. Белене. По време на проверката е установено, че се извършва драгиране, като драгирания материал се депонира в близост до северния бряг на о-в Голяма Бързина. Издадено е НП №060/31.12.2020г. на ИА „Проучване и поддържане на р.Дунав“, гр. Русе. Размерът на наказанието е 100 лв. (27.8.2020). РИОСВ - Плевен

възпиращ ефект и сериозно застрашава единствените местообитания на дънните видове в река Дунав.

2. Предложение за хоризонтална приоритетна специфична цел на опазване на местообитанията на видовете риби във всички разглеждани защитени зони, включващи Дунавски речен участък:

Поддържане на естествена свързаност от Степен 1 (*Степен 1 – няма миграционни бариери в зоната и всички видове риби преминават безпрепятствено по време на период на маловодие*) по дължината на цялата речна мрежа в съответните разглеждани зони.

Обосновка:

- а) Приоритетната специфична цел обобщава специфични цели за 13 вида риби, чийто жизнен цикъл включва дневни или сезонни миграции по дължина на речното течение: 1130 *Aspius aspius*; 1145 *Misgurnus fossilis*; 1157 *Gymnocephalus schraetzer*; 1159 *Zingel zingel*; 1160 *Zingel streber*; 2484 *Eudontomyzon mariae*; 2522 *Pelecus cultratus*; 2555 *Gymnocephalus baloni*; 5329 *Romanogobio vladykovi*; 1146 *Sabanejewia aurata*; 1149 *Cobitis taenia*; 5339 *Rhodeus amarus*; 4125 *Alosa immaculata*.

Чл.4.4. на Директива 92/43/ЕЕС изисква определянето на приоритетите да е „според важността на тези територии за опазване или възстановяване в благоприятно консервационно състояние на тип естествено местообитание от приложение I или на вид от приложение II и за кохерентността на мрежата „Натура 2000“.

Критерият за важността на тези територии е изпълнен доколкото река Дунав и долните течения на притоците му в тези 13 зони от всички 233 зони за местообитанията в страната, са единствения хабитат за девет от видовете риби и естествената свързаност на местообитанието им е от изключително значение за оцеляването им: 1157 *Gymnocephalus schraetzer*; 1159 *Zingel zingel*; 1160 *Zingel streber*; 2484 *Eudontomyzon mariae*; 2522 *Pelecus cultratus*; 2555 *Gymnocephalus baloni*; 1146 *Sabanejewia aurata* (*Sabanejewia bulgarica*); 5329 *Romanogobio vladykovi*, 4125 *Alosa immaculata*. Това е особено валидно за далечно мигриращите видове мигриращи от долното течение на реката или от Черно море, като: 2522 *Pelecus cultratus*; 1130 *Aspius aspius*; 2484 *Eudontomyzon mariae*; 4125 *Alosa immaculata*.

- б) Чл.4.4. на Директива 92/43/ЕЕС също така изисква приоритетите да се определят “в светлината на застрашеността на тези територии от увреждане или унищожаване”. Критерият за важността на тези територии за видовете от точка а) е изпълнен доколкото:
- Във всички зони, където са разглеждани гореспоменатите видове риби (от точка а), като един от основните застрашаващи фактори авторите са посочили „Разрушаване на местообитанията и прекъсване на биокоридорите: добив на инертни материали, корекции на реки, строеж на ВЕЦ-ве“, с което сме напълно съгласни.

- Българският участък на река Дунав е последният незасегнат от хоризонтални прегради по реката, което прави Долен Дунав изключително важен за опазване на видовете от т.а) на биогеографско ниво.
- Новите климатични политики стимулират икономически и политически интерес към хидроенергийния потенциал на река Дунав, което представлява особена опасност за опазването на мигриращите видове риби в зоните и изисква строги мерки за непрекъснатост на речния коридор при реализиране на подобни инвестиционни намерения. Например, възраждане на отдавна изоставените идеи за Хидроенергиен възел „Никопол – Търну Мъгуреле“ и „Силистра Калъраш“, чиято реализация би имала пагубен ефект върху цялата дунавска екосистема, подобен на ефекта причинен от Хидровъзела „Железни Врата“, който унищожил 99% от популациите на дунавските есетри и довел до над 90% намаляване на общия риболовен добив в българския участък на река Дунав и загуба на традиционният поминък на хиляди семейства от крайдунавските населени места.

Предлагаме така допълнените приоритетни хоризонтални специфични цели, да се приложат за всеки от изброените видове риби и безгръбначни, във всяка от разглежданите защитени зони, в която са определени за опазване.

II. Предложение за приоритети на зоните с Дунавска акватория

Предложенията ни в част I. касаят специфични и подробни природозащитни цели на ниво защитена зона. Очакваме също така да се проведе дискусия и относно приоритетите на опазване и възстановяване на видовете и местообитанията от приложение I и II на Директивата по смисъла на чл. 4.4. на Директива 92/43/ЕЕС на ниво защитена зона.

От решение на Съда на Европейския съюз по дело C 849/19 (ЕК срещу Гърция) във връзка с липсата на прилагане на чл.4.4. и 6.1 на директивата става ясно, че няма знак за равенство между консервационни цели и приоритети, и че определянето на консервационни цели е предпоставка за определяне на приоритети, и в следствие на мерки по чл.6.1. (точка 50 от решението). Определянето на консервационните приоритети е задължително (точка 53 от решението).

В тази връзка двете формулировките за специфични цели от т. 1. и 2. по-горе, са подходящи за приоритети за 13-те защитени зони по река Дунав. Консервационните приоритети са обединение на специфични цели на опазване на характеристики на зоната, важни за набор от видове и природни местообитания.

III. Предложение за приоритети на зоните, които включват притоци на река Дунав (BG0000503 Река Лом, BG0000498 Видбол, BG0000525 Тимок)

Предложение 1:

Целта „Поддържане на свързаност на местообитанието на вида от Степен 1 за всяка бариера в речния участък.“ да се преформулира по следния начин:

"Поддържане на свързаност на местообитанието от Степен 1 – няма миграционни бариери в зоната и всички видове риби преминават безпрепятствено по време на период на маловодие"

Обосновка: Добавената част е всъщност определението на „свързаност на Степен 1“, дадено от самите автори на целите, като така се постига по-голяма яснота на специфичната цел.

Предложение 2:

Специфичната цел „Поддържане на състоянието – липса на нови дейности, свързани с негативни промени на хидрологичния режим.“ да се формулира като консервационен приоритет за цялата зона.

Обосновка:

Специфичната цел е посочена за местообитание 3260 за зоните „Река Лом“ и „Река Видбол“, като тя отразява заплахите „отнемане на вода за поливане“, „предизвикани от човека промени на хидрологичните условия“, „извличане от подземни, повърхностни или смесени води за селското стопанство“, „засушаване и намаляване на валежите поради климатични промени“, цитирани от различни документи разглеждащи състоянието на местообитанието.

До колкото заплахите „отнемане на водни количества за поливни цели“ и „изменение на хидрологичния поток“ са посочени за повечето видове риби в река Лом и река Видбол в двете зони, следва да се приеме, че горната цел съответства и за тях, както и за *Theodoxus transversalis* и *Unio crassus*.

Местообитание 3260 не е посочено за „река Тимок“, но предложението е приоритетът да се включи и тук предвид вписването на „изменение на хидрологичните характеристики“ като заплаха за видове и за тази зона.